

Kostel sv. Václava, Křižanov

Popis:

Kostel, orientovaný kněžištěm k východu, má podle umělecko-historického rozboru stavebních konstrukcí svůj počátek ve 2. polovině 13. století. V interiéru kostela se nachází soubor renesančních náhrobků a je zde několika uměleckými díly připomenuta křižanovská rodačka sv. Zdislava z Lemberka.

Podrobný popis:

Ves se v pramenech bezpečně objevuje až v roce 1240, ale již ve 30. letech 13. století představovala centrum kolonizačního úsilí Přibyslava z Křižanova, přes svoji manželku přímo napojeného na královský dvůr. Loď kostela, kněžiště i sakristie byly postaveny jako jednotná stavba. O něco málo později pak byla postavena kaple sv. Michala na jihu. Řešení stavby věže naznačuje, že stávala původně jako samostatná a že je jí tedy možno přiřadit k nejstaršímu stavebnímu období (1. polovina 13. století), v němž bylo se stavbou raně gotického kostela již počítáno. Klenba kněžiště pochází z doby výstavby. Původně plochostropá loď i kaple byly zaklenuty v době baroka, okolo roku 1690. V té době byly také oba prostory propojeny dvěma rozsáhlými průrazy. Do kostelní lodi pak byla vestavěna také hudební kruchta s točitým schodištěm i předsíň na jihu a další točité schodiště bylo postaveno u vnějšku věže. V roce 1884 či až v roce 1905 byla křížová klenba kněžiště regotizována. V interiéru se dochovaly mramorové náhrobníky Kateřiny Lhotské z Ptení (1564), deska Zdeňka Lhotského z Ptení (1571), náhrobník jeho manželky Aleny Podstatské z Prusinovic (1572) a dále Doroty Marie Štaudové (1607). Na vnějšku kněžiště se nachází náhrobní deska křižanovského měšťana Vavřince (1561). Z nové doby stojí za povšimnutí skleněné výplně oken od Ludvíka Kolka v kněžišti, v lodi i v kapli (1974). Významná křižanovská rodačka, dcera Přibyslava z Křižanova, která byla v roce 1995 svatořečena, Zdislava z Lemberka (asi 1220–1252), je v kostele připomenuta poloplastickým sousoším s manželem Havlem z Jablonného od Františka Kovaříka (1973). Je tu také obraz blahoslavené Zdislavy od Oty Stritzka (1971).

Region: Velkomeziříčsko a Bítešsko

Město: Křižanov

URL:

Zpřístupnění: přístupné s omezením

Bezbariérový přístup: ano s omezením

GPS: 49°23'19.772"N, 16°6'37.608"E

Mapa: <http://maps.google.com/maps?q=49.3888256,16.1104467&z=12>

Obrázky:

